

Robert C. Castel: Fordulóponthoz érkezett a háború

2025 szeptember 28. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

Orosz stratégiai tartalék: önriogatás vagy valós fenyegetés?

Nemrégiben egy olyan hír járta be a világsajtót, amely – ha valóban megalapozott – dönt? fordulatot jelenthet az

orosz–ukrán háborúban. A hír forrása a széles körben követett és elismert Háborús Tanulmányok Intézete (Institute for the Study of War, ISW) szeptember 21-i jelentése. A lényege röviden a következ?:

2025 eleje és szeptember 15. között az orosz hadsereg mintegy háromszázezer hivatásos katonát mozgósított. Ez heti körülbelül nyolcezer, illetve havi 32 ezer új katonát jelent. A jelentés szerint az újonnan bevont állomány egy részét – hogy pontosan mekkorát, azt nem tudni – nem közvetlenül a frontra vezényelték, hanem stratégiai tartalék kialakítására fordítják.

Az emberanyag-megtakarítást a forrás szerint az tette lehet?vé, hogy az orosz hadsereg veszteségei a háború elmúlt hónapjaiban drámaian csökkentek az új harceljárások bevezetésének köszönhet?en. Ennek következtében lehet?vé vált, hogy az új er?k egy részét a frontvonalon kialakuló hiányosságok pótlása helyett az új stratégiai tartalékba irányítsák át.

Miel?tt a hír katonai és politikai jelent?ségét vizsgálnánk, érdemes akadékoskodni egy kicsit. Hogyan lehetséges, hogy ugyanaz a think-tank, amelyt?l éveken át azt hallottuk, hogy az orosz veszteségek sokkal nagyobbak az ukránokénál, most hirtelen azt állítja, hogy az orosz veszteségek drámaian csökkentek, és ez lehet?vé tette egy stratégiai él?er?-tartalék kialakítását? Ez az ellentmondás mindenképpen magyarázatra szorul.

A formális logika szemszögéb?l nézve a két állítás nem feltétlenül zárja ki egymást. Els?ként ott van az orosz lakosság lélekszáma. Ugyanazok a veszteségek, amik egy kis vagy közepes európai nemzetnek megsemmisít?nek t?nnek, az orosz összlakosságnak csupán töredékét képezik. Másrészt szerepet játszhat az a néhány hónappal ezel?tti hír, miszerint reformok és átszervezések által az orosz mozgósítási rendszer számottev?en hatékonyabbá vált. Ugyanakkor

azt a lehet?séget sem zárhatjuk ki, hogy az orosz és az ukrán veszteségekkel kapcsolatos számadatokban egyetlen hírforrás sem tekinthet? teljesen független, objektív forrásnak, és az adatok, amelyek eddig munkahipotéziseink alapját képezték, eleve túlzók voltak.

Az elemzésemet azzal kezdtem, hogy ha ezek a hírek megbízhatók, akkor az orosz–ukrán háború jelent?s fordulóponthoz érkezett. Most tehát elérkezett a pillanat, amikor el kellene magyarázni: miért? Mivel pedig az elemz?i szakma alapvet? követelménye, hogy képesek legyünk egy szájból hideget és meleget is fújni: azt is, miért szükségszer?, hogy valódi fordulópontról beszéljünk.

Ha a Háborús Tanulmányok Intézetének jelentését érvényesnek fogadjuk el, akkor egy sor politikai és katonai következménnyel kell számolnunk.

Egy orosz stratégiai tartalék kialakítása mindenekel?tt annak a jele, hogy az orosz politika célja nem a háború közeljöv?beni lezárása, hanem annak elhúzása és megnyerése. A második politikai következtetés az, hogy a kollektív Nyugat diplomáciai, gazdasági és katonai nyomásgyakorlásával nem volt képes arra kényszeríteni Oroszországot, hogy Ukrajna-politikáját megváltoztassa.

Mi több, Oroszország megteszi a szükséges lépéseket, hogy felkészüljön egy egyre inkább eszkalálódó konfliktusra a kollektív Nyugattal szemben. Katonai szempontból egy ilyen stratégiai tartalék els?sorban képessé teszi Oroszországot arra, hogy messze a jöv?be kinyújtsa ezt az attríciós háborút, és olyan terhet rójon Ukrajnára, amit ez az ország nem tud elviselni.

Az ukrán kontextusban a második katonai következmény az orosz front megnövekedett stabilitása, valamint annak csökken? esélye, hogy az ukránoknak sikerüljön a kurszkihoz hasonló m?veleti szint? meglepetést elérniük. Egy harmadik következmény az orosz m?veleti rugalmasság növekedése új frontok megnyitásában és új offenzívák elindításában.

A katonai jelent?ség a tágabb Oroszország–NATO kontextusban az lehet, ami a Zapad 2025-ös hadgyakorlat üzenete volt:

Oroszország képes fenntartani egy hosszú attríciós tömegháborút Ukrajna ellen és ezzel párhuzamosan megvívni egy korlátozott háborút a NATO ellen.

Andrij Szibiha ukrán külügyminiszter 2025. júniusi nyilatkozata pontosan egy ilyen forgatókönyvre utalt, és az orosz légtérsértések a NATO baltikumi, lengyel és romániai frontszakaszain is ugyanezt a stratégiai üzenetet közvetítik.

Mindezt az orosz szempontból optimista olvasatot ellensúlyozza egy pesszimista megközelítés, amely szerint egy él?er?-tartalék még nem jelent valódi stratégiai tartalékot. A katonák száma helyett inkább a katonai hatékonyságot kellene megpróbálnunk mérni. Az él?er? számának puszta megnövelése nem jelent automatikusan megnövekedett katonai hatékonyságot.

Komoly kérdések merülnek fel azzal kapcsolatban is, hogy az orosz ipar képes lesz-e hadianyaggal ellátni ezt a stratégiai tartalékot. Egy ilyen tartalék megteremtésének súlyos gazdasági következményei is vannak. Itt olyan katonai er?r?l van szó, amely nem vesz részt közvetlenül az ukrajnai harcokban, viszont ugyanúgy kell táplálni, ruházni és hadianyaggal felszerelni. Ez jelent?s terhet ró az orosz gazdaságra, amely amúgy is igen súlyos nehézségekkel küzd a háború és a szankciók miatt.

Egyes nyugati elemzések szerint Oroszország 2025–2026-ban fogja elérni erejének csúcsát, amikor az él?er? biztosítása, a hadianyag és az orosz állam még meglév? gazdasági kapacitásai maximumot adják majd. Ezt követ?en pedig hanyatlás következik be ezekben a képességekben. Az iráni, az észak-koreai és nem utolsósorban a korábbi orosz tapasztalatok alapján ez a prognózis azonban túlzottan optimistának bizonyulhat majd.

Végül, de nem utolsósorban fontos feltenni az episztemológiai kérdést: honnan tudjuk azt, amit tudunk? Mire alapozza a Háborús Tanulmányok Intézete ezt az igen megdöbbent? jelentését?

A válasz az, hogy az alapozás igen minimális, és a jelentés módszertanilag meglehet?sen ingatag lábakon áll. Az az állítás, miszerint Oroszország stratégiai tartalék kiképzésén munkálkodik, el?ször Andrij Szibiha ukrán külügyminiszter 2025. június 13-án, a prágai Globsec-konferencián elmondott beszédében jelent meg el?ször, ukrán hírszerzési forrásokra hivatkozva. Ez az állítás egy orosz Telegram-csatornán, a Gyegyí Arbatán kapott meger?sítést, névtelen bels? hírforrásokra hivatkozva. Ezt a Telegram-hírt er?sítette fel, illetve emelte be a nemzetközi diskurzusba a Háborús Tanulmányok Intézetének szeptember 21-i jelentése, és innen terjedt el világszerte.

A hír hitelességét jelent?sen gyengíti, hogy sem hivatalos orosz forrásokból, sem hivatalos nyugati hírszerzési forrásokból nem érkezett rá meger?sítés. A f?sodratú médiaorgánumok sem közöltek egyetlen olyan meger?sítést sem, amely ne lenne visszavezethet? a fent említett forrásokra. Ebb?l kifolyólag egyáltalán nem kizárt, hogy amit látunk, a médiavisszhang-kamra csapdája. Az ISW egy névtelen orosz forrásra hivatkozása kevéssé teszi megbízhatóvá a történetet, ráadásul az egész narratíva alapját valójában az ukrán külügyminiszter nyilatkozata adja, ami világossá teszi, hogy érdekelt félr?l van szó.

Fontos megjegyezni, hogy

a stratégiai tartalékok megléte az orosz katonai gondolkodás egyik alapköve: a cári id?kt?l kezdve a szovjet korszakon át mindig fenntartottak tartalékokat a legfels?bb parancsnokság számára. A modern Oroszországban sincs ez másként – például a légideszant-csapatok is e tartalék részét képezték, amelyek a legfels?bb katonai vezetés rendelkezésére álltak.

Hogyan foglalható össze mindez? Az orosz stratégiai tartalék kialakításáról szóló hír minden olyan elemet tartalmaz, ami egy geopolitikai elemz?i m?helygyakorlathoz szükséges. Megvan a hír, megvan a jelent?sége, megvan a kritika és megvan a források vizsgálata is. Az egyetlen, ami hiányzik, egy érdemi válasz arra a kérdésre, amely dönt? jelent?ség? lehet a háború folytatása és kimenetele szempontjából. Rendelkezik-e Oroszország számottev? stratégiai tartalékokkal?

Ha bizonyosságot keresünk a válasszal kapcsolatban, olyan tényez?kre érdemes figyelnünk, mint az oroszok képessége csapataik rotálására a fronton, új m?veleti vagy akár stratégiai szint? kezdeményezések kibontakoztatására, illetve váratlan áttörések elérésére az ukrán fronton a csapats?r?ségbeli különbségek kihasználásával.

Robert C. Castel

A szerz? az Alapjogokért Központ biztonságpolitikai szakért?je, lapunk f?munkatársa

www.magyarnemzet.hu

Ajánló